

Наумчук К.М., доктор філософії,
доцент кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет “Житомирська політехніка”, м. Житомир

ВПЛИВ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Все навколо безперервно розвивається та змінюється. Нові відкриття, потреби, перетворення вимагають від кожного з нас постійної адаптації до нових реалій. Саме тому, зміцнення української держави, визначення її місця в цивілізованому світовому співтоваристві неможливі без фундаментальної національної системи виховання, спрямованої на добробут людини, вищий статус культури та духовності в суспільстві [1].

Освітній простір набуває нового значення, а його вплив має неоціненні масштаби. Без нього не можуть розвиватися ні суспільний лад, ні державна система цінностей, що об'єднує їх учасників. Нація, яка не має своїх цінностей стає некерованим натовпом. Заклади освіти займають одне з головних місць у розвитку системи цінностей. Більше ніж два тисячоліття тому Аристотель слушно зауважив, що освіта - це «функція, яку здійснює держава за чітко визначеними і конкретні цілі» [2, с. 57].

Після повномасштабного вторгнення, національна безпека стає ще більш важливою, ніж будь-коли раніше, адже у світі, де глобалізація, технологічні зміни та складні геополітичні виклики визначають нові виклики та загрози. Це зумовлено тим, що освічені люди здатні підтримувати лад належним чином. Освітній процес стає одним з ключових складових успіху у забезпеченні національної безпеки, який впливає на різні аспекти суспільства та визначає його здатність протистояти внутрішнім та зовнішнім викликам. Цінність освіти відображається в тому, що:

по-перше - освіта грає важливу роль у формуванні свідомого громадянського суспільства. Громадяни, які мають можливість отримати якісну освіту, розуміють важливість своїх прав та обов'язків. Свідомі громадяни

виступають як стійка основа для стабільності та розвитку країни, що сприяє зміцненню її внутрішньої безпеки;

по-друге - економічна безпека тісно пов'язана саме з освітою. Високий рівень освіти сприяє розвитку інноваційного потенціалу, підвищенню рівня економічної продуктивності та забезпеченню конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Сучасний економічний ландшафт вимагає висококваліфікованих працівників, які можуть брати участь у глобальних економічних процесах;

по-третє, освіта відіграє ключову роль у попередженні екстремізму та радикалізації. Доступ до якісної освіти сприяє розвитку критичного мислення, толерантності та взаєморозуміння. Це важливо для побудови суспільства, що може ефективно протистояти викликам тероризму та екстремізму;

по-четверте, в огляді сучасного світу, де інформаційний простір стає все більше важливим, освіта визначає рівень кібербезпеки та відповідального використання технологій. Інформаційна безпека стає важливою для захисту від кіберзагроз та збереження конфіденційності.

Окрім вищезазначених ціннісних складових, освітній процес досить сильно впливає на нашу громадську думку, мову, культуру, геополітичну та інформаційну свідомість. Розглянемо більш детально кожен з чинників:

- формування громадянського суспільства. Освіта в Україні грає важливу роль у формуванні свідомих громадян, які розуміють свої права, сумлінно виконують свої обов'язки, володіють якісною освітою та прагнуть частіше брати участь у громадському житті, виражати свої погляди та долучатись до процесів, які стосуються національної безпеки.

- мовна та культурна різноманітність. Україна, будучи багатонаціональною та багатокультурною країною, стикається з викликами збереження своєї мовної та культурної ідентичності. Освіта в Україні відіграє ключову роль у розвитку та підтримці мовної та культурної різноманітності, що є важливим для національної єдності та стабільності.

- інформаційна безпека та кіберзахист. Освіта в галузі інформації та кібербезпеки стає все важливішою в умовах цифрової епохи. Збільшення компетентності населення та фахівців у сфері кіберзахисту допомагає захищати національні інтереси та конфіденційність в кіберпросторі не зважаючи на обставини.

- геополітична свідомість та міжнародна комунікація. Освічені громадяни можуть краще розуміти геополітичні виклики та можуть бути більш активними учасниками міжнародних відносин. Освіта грає важливу роль у розвитку глобальної свідомості та міжнародної комунікації, що є важливим для національної безпеки в умовах глобалізації.

- безпека енергетичного сектору та екології. Розвиток освітнього простору впливає на ефективне використання енергоресурсів та здатність країни реагувати на екологічні виклики. Розвиток зеленої енергетики та впровадження екологічних стандартів є одним з ключових аспектів національної безпеки в сфері енергоефективності та енергонезалежності.

Саме в сучасних реаліях загальна інтелектуальна та культурна якість суспільства, що формується через освітній процес, визначає ступінь стійкості країни у змінних умовах та геополітичних викликах. Сьогодні, національна стратегічна доктрина у сфері освіти має спрямовувати державну політику щодо пріоритетного розвитку освітньої сфери. Освіта повинна стати основою майбутнього добробуту та національної безпеки країни, враховуючи, що система освіти активно впливає на розвиток матеріального і духовного виробництва; формує головну силу суспільства – безпосередніх працівників які є майбутнім країни; впливає на процеси зміни соціальної структури; а також є найважливішим засобом передачі молоді моральних цінностей, які були вироблені її попередниками; форми політичних поглядів людей щодо початкових навичок соціальної діяльності; дає нові основи політичної та правової культури.

Підсумовуючи вищевикладений матеріал хочемо зазначити: - сучасна освіта визначає основні аспекти впливу на національну безпеку. Вона формує свідоме

громадське суспільство, стимулює економічний розвиток, протидіє екстремізму та забезпечує кібербезпеку. Інвестування в освітній простір стає стратегічним кроком для будь-якої країни, оскільки вона створює стійкі, розумні та інноваційно налаштовані суспільства, які здатні вирішувати виклики сучасності і забезпечувати свою національну безпеку в епоху непередбачених змін.

Список використаних джерел

1. Panfilov O, Savchenko O. Education as a factor to support the national security of the state. " Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine. 2021. Vol. 1(48). P. 146–159. URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/view/224807>
2. Платон, Арістотель. Пайдейя: Сходження до доблесті. М. УРАО.